

سرزمین گُرمانج‌ها

نگاهی به نژاد، تاریخ، جغرافیا، مسکن اولیه و آداب و رسوم قوم ایرانی کرد
از ادوار گذشته تاکنون

سید اسدی‌فر



سرشناسه	: اسدی فر، سعید، ۱۳۲۷
عنوان و نام پدیدآور	: سرزمین گرومانج ها: نگاهی به نژاد، تاریخ، جغرافیا، مسکن اولیه و آداب و رسوم قوم ایرانی کرد از ادوار گذشته تاکنون / سعید اسدی فر
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات سفیر اردهال، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	: ۵۵۶ ص: مصور
شابک	: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۳۱۳ - ۴۷۸ - ۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
عنوان دیگر	: نگاهی به تاریخ، جغرافیا، نژاد، مسکن اولیه، آداب و رسوم اقوام ایرانی کردها در ادوار گذشته تاکنون
موضوع	: کردان -- ایران -- تاریخ
موضوع	: Kurds -- Iran -- History
موضوع	: کردان -- ایران -- آداب و رسوم و زندگی اجتماعی
موضوع	: Kurds -- Iran -- Social life and customs
رده بندی	: ۱۳۹۵ هالف ۵/۲ DSRV
رده	: ۹۵۵/۹۸۴
شماره کتابخانه ملی	: ۳۷۱۰۰۸۴



سرزمین گرومانج ها

(نگاهی به نژاد، تاریخ، جغرافیا، مسکن اولیه و آداب و رسوم قوم ایرانی کرد از ادوار گذشته تاکنون)

سعید اسدی فر

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۵

صفحه آرای و طراحی جلد: واحد آماده سازی / سفیر اردهال
لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سفیر اردهال

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه ♦ شماره نشر: ۱ - ۴۹

بها: ۳۵۰۰۰۰ ریال

© حق چاپ: ۱۳۹۵، انتشارات سفیر اردهال www.safirardehal.ir

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۳-۴۷۸-۲

نشانی دفتر: تهران، خیابان مفتح، خیابان سمیه، روبه روی بانک ملی ایران، ساختمان ۱۱۸، واحد ۴
تلفن مرکز پخش: ۸۸۳۱۳۸۹۸ - ۸۸۳۱۹۳۴۲ کد پستی: ۱۵۸۱۸-۷۴۷۱۵ email: safirardehal@yahoo.com

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، و اقتباس در گیومه در مستند نویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از مؤلف ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست مطالب

۹.....	مقدمه مؤلف
--------	------------

فصل اول

اصل و نسب و نژاد قوم کرد

۱۹.....	کاوه آهنگر
۲۷.....	لولویی ها، گوتی ها، کاسر ها، ایلام ها، آشوری ها و مادها
۳۵.....	دیدگاه ابن قتیبه، استرابون، پلینی، نیشنه و گزنقون درباره کردان
۴۵.....	دیدگاه ابن بلخی درباره کردان فارس و شیرشیر شیانکاره

فصل دوم

ظهور زرتشت پیامبر

۵۰.....	اصول دین زرتشت
۵۳.....	ایلات و عشایر کردان
۵۶.....	عشایر بابان، هموند، مکری و اردلان
۶۳.....	عشایر جاف، گوران، کلهر، رواندوز، داسنی، سنجاب، سوران، زند، زنگنه

فصل سوم

ایلات و عشایر کرمانج

۸۳.....	عشایر کرمانج، ارمنستان
۹۰.....	عشایر حکاری، ایوبی، چمشگزک
۱۰۰.....	عشایر بدلیس و ماجرای ترکمن های قره قویونلو و آق قویونلو
۱۰۸.....	عشایر بدرخانیان بوتان، صاصون و پازوکی

فصل چهارم

ایلات و عشایر دیگر کردان در ایران

۱۱۹.....	عشیره شدادی - روادی - هذبانی
----------	------------------------------

- ۱۲۹..... عشایر دنبلی، شبانکاره
- ۱۳۵..... عشایر مرداسی، یلیان روادی
- ۱۴۸..... عشیره براخوی

فصل پنجم

ایلات و عشایر کرد خراسان

- ۱۵۳..... کرمانج‌های خراسان و وضعیت کردها در زمان دولت صفویه
- ۱۵۷..... حاجی خان توپچی باشی کرد و عشیره زعفراتلو
- ۱۶۴..... عشایر هرکی، میلان و زیلان
- ۱۶۴..... عشیره هرکی
- ۱۶۷..... عشیره میلان و زیلان
- ۱۶۸..... عشیره جلالی
- ۱۷۳..... ماجرای امیرخان برادرست مرغ به خان لپ زیرین و قلعه (دمدم)
- ۱۸۴..... عشیره عزیزان

فصل ششم

عشیره بارزانی

- ۱۸۹..... عشیره بارزانی و قراردادهای سورولوزان
- ۲۱۲..... قرارداد صلح صدام با محمدرضا پهلوی در الجزیره شکست ما ذات چهل ساله بارزانی‌ها
- ۲۱۶..... پیروزی انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی (ره) و پیام به دم کرد
- ۲۱۸..... جنگ ایران و عراق و قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل

فصل هفتم

عشیره برادوست

- ۲۲۳..... عشیره برادوست
- ۲۲۶..... عشیره شگاک
- ۲۲۸..... جعفر آقای شگاک (جه وه رنقا)
- ۲۳۲..... اسماعیل آقا سمیتکو
- ۲۳۶..... قتل مارشیمون توسط سمیتکو و قتل عام مردم ارومیه توسط جیلوها

فصل هشتم

عشایر مامدی - پنیانشی - حزب کارگران کرد ترکیه معروف به pkk

- ۲۴۹..... عشیره مامدی
- ۲۵۹..... عشیره پنیانشی ایران
- ۲۶۲..... عشایر پنیانشی ترکیه
- ۲۶۵..... حزب کارگران کرد ترکیه معروف به (p-k-k) و عبدالله اوجلان
- ۲۷۱..... وضعیت کردهای سوریه
- ۲۷۶..... لیلازانا، ییلماز، گونئی و غنی بلوریان

فصل نهم

مختصری از جغرافیای کردستان

- ۲۸۱..... جغرافیای کردستان. مناطق کردنشین، مساحت و جمعیت
- ۲۹۰..... جغرافیای مناطق کردنشین جنوب
- ۳۰۳..... دریاچه زریوار و آثار باستانی به زیاده سقا

فصل دهم

اسلام خلفای راشدین، دراویش، مسیخ و مذاهب در بین کردها و معرفی برخی از مشایخ کرد

- ۳۰۷..... تاریخ صدر اسلام و خلفای راشدین
- ۳۱۰..... مذاهب در اسلام و ظهور دراویش و صوفی
- ۳۱۳..... فرقه یزیدیه

فصل یازدهم

معرفی برخی از ادبا و نامداران کرد

- ۳۴۹..... ژنرال احسان نوری پاشا
- ۳۵۴..... عبدالرحمن شرفکندی معروف به «هه ژاره»
- ۳۶۰..... بابامردوخ روحانی معروف به (شیوا)
- ۳۶۳..... ملای جزیری

فصل دوازدهم

موسیقی کردی

- ۳۸۱..... لایوهای کردی و برخی از خوانندگان کرد
- ۳۹۳..... انواع موسیقی کردی

۳۹۶.....	رقص کردی
۳۹۸.....	انواع رقص کردی

فصل سیزدهم

آداب و رسوم و فرهنگ عامه کردی

۴۰۱.....	مراسم عروسی در بین کردها
۴۰۷.....	عید نوروز در بین مردم کردستان
۴۱۴.....	عزاداری در کردستان
۴۱۵.....	سرگرمی های مردم و بازی های متداول کودکان
۴۱۷.....	اشغال کودکان
۴۲۲.....	چند ضرب مثل
۴۲۹.....	چند چیستان کردی و کردان آن به فارسی (مه ته لوک)

فصل چهاردهم

قصه های کردی

۴۳۷.....	قصه زه نبیل فروش
۴۴۵.....	قصه مم وزین
۴۵۴.....	ترور پرفسور موسی انتر توسط سازمان امنیت ترکیه (میت)
۴۵۴.....	برگردان چند واژه کردی به فارسی
۴۶۰.....	اسامی ماه های کردی و چهار فصل سال
۴۶۱.....	نام های کردی
۴۶۸.....	دیدار رهبر انقلاب اسلامی، آیت الله خامنه ای از کردستان
۴۷۵.....	تصاویر
۵۰۶.....	منابع و مآخذ
۵۱۵.....	نمایه

مقدمه مؤلف

انسان موجودی کجداو، جستجوگر و پرتلاش آفریده شده و برای پی بردن به راز و رمز جهان هستی، بررسی اوضاع و احوال گذشتگان و کشف حقایق، مدام در تلاش و تکاپو است.

ما زنده به آنیم که آرام نگیریم. موجب که آسودگی ما عدم ماست. بخش مهمی از این تلاش و سرش، مربوط به شناخت انسان‌ها نسبت به همدیگر است، هر چند از لحاظ قالب و شکل بدنی، یکسان آفریده شده‌اند، ولی از لحاظ زبان، بیان، آداب و رسوم، چگونگی معیشت، باقیه تاریخی، نژادی، رنگ پوست، افکار، عقاید اجتماعی، باورهای دینی، خوراک، به‌شمار، نظام حکومتی و سایر خصوصیات زندگی، با هم تفاوت فاحشی دارند. شناخت این تفاوت‌ها برای انسان، امری لازم و ضروری است. خداوند متعال در قرآن مجید می‌فرماید: «یاایهاالناس انا خلقناکم من ذکر و انثی و جعلناکم شعوباً و قبائلً لِّتعرفوا...» یعنی: «ای مردم، ما شما را از جنس زنی و مردی آفریدیم و شما را به صورت قبیله قبیله قرار دادیم تا همدیگر را بشناسید».

اگر ما به عللی نتوانسته‌ایم مردمان ممالک دوردست را بشناسیم، لااقل باید نسبت به مردمان کشور خودمان آگاهی و شناخت به دست آوریم. به نام یک ایرانی، باید

بدانیم اقوام مختلفی مثل لر، آذری، ترکمن، کرد، بلوچ و عرب که در جغرافیای کشور ما زندگی می‌کنند، سابقه تاریخی و نژادی و دینی و آداب و رسوم و گویش و... آنان در گذشته و حال چگونه بوده است. در این کتاب تلاش بر این است که به شیوه علمی و بر پایه مستندات تاریخی و با تکیه به دیدگاه و نظرات اندیشمندان در مورد قوم (کرد) به تمامی مطالب فوق پاسخ داده شود. و نکته‌ای مبهم و ناتمام، باقی نماند.

در برخی از کتب تاریخی و پژوهشی، مطالب پاورقی تقریباً به اندازه خود متن است. در نتیجه فکر خواننده به حواشی جلب می‌شود تا متن اصلی کتاب. به همین خاطر، منابع و اخذ کتب در آخر کتاب فهرست‌وار ذکر شده است. در این جا لازم می‌دانم از همه عزیزان و بزرگواران کرد - چه در ایران و چه در خارج از ایران - که در تدوین و جمع‌آوری مطالب این کتاب، مؤلف را یاری نموده‌اند، نیز از همکاری سمیه‌بان اداره میراث فرهنگی و پرسنل نیروی انتظامی آذربایجان غربی و شرقی و کردستان، سمیه‌بان قدردانی و سپاس‌گزاری نمایم. ضمن سپاس از خوانندگان گرامی، بدیهی است هر گونه انتقاد به‌جا در تجدید چاپ این کتاب، مفید و موجب مزید امتنان خواهد بود.

هنگ سعید اسدی فر